

Rapport: Tyskland og Danmark er blandt de lande, der snyder mest på vægten i klimastøtte

Politiken

Af Adam Hannestad

18.01.2021

Danmark lever langt fra op til sine gyldne løfter om klimastøtte, påviser ny international rapport. Men på et område er den danske bistand mere ærlig end de fleste andres.

Ekstremt vejr rammer hyppigere, når klimaets balance forskubbes, og det går især hårdt ud over fattige lande. Denne uge erklærede den indonesiske Sydkalimantan-provins undtagelsestilstand efter oversvømmelser, der ifølge AP har sendt næsten 40.000 mennesker på flugt og kostet mindst 15 mennesker livet.

Oversvømmelser i Afghanistan og Indonesien. Cykloner i Indien og Bangladesh. Orkaner i Haiti og Costa Rica. Hundredvis af døde og hundredtusinder af fordrevne.

2020 blev et år præget af klimakatastrofer. Alene i Asien og Stillehavsområdet slog antallet klart de tidligere rekorder, oplyste Røde Kors i december. Og 2021 begynder på samme måde: Den indonesiske Sydkalimantan-provins har netop erklæret undtagelsestilstand, efter at oversvømmelser har kostet mindst 15 mennesker livet og fordrevet næsten 40.000, skriver Associated Press.

Når kloden bliver varmere, er den stigende risiko for ekstremt vejr især hård for verdens fattigste lande, der typisk både ligger i de værst ramte områder og har færrest penge til at stå imod med. Men et 10 år gammelt løfte fra de rige lande, herunder Danmark, om at øge klimabistanden kraftigt er i store træk blevet svigtet, fremgår det af en ny rapport, som ngo-netværket ACT Alliance offentliggjorde mandag.

»Klimastøtten til ulandene handler både om moral og logik«, siger Birgitte Qvist-Sørensen, der er generalsekretær i netværkets danske medlem, Folkekirkens Nødhjælp.

»Moral, da vi, som er store udledere af drivhusgasser, er forpligtet til at hjælpe dem, der rammes hårdest. Logik, da klimakrisen kun kan løses, hvis alle lande handler. Det kræver støtte til ulandene, så de kan skrue op for deres klimaambitioner«, siger hun.

Tyskland og Danmark snyder på vægten

Rapporten fokuserer på de europæiske lande, og Danmark er en af de nationer, der får kritik.

Ganske vist er Danmark et af de få udviklede lande, der lever op til FN's mål om at give 0,7 procent af den samlede økonomi i bistand til fattige lande.

Men Danmark var også toneangivende, da en gruppe rige lande på klimatopmødet i København i 2009 lovede at finde 100 milliarder dollars (615 mia. kr.) om året fra og med 2020 i helt nye midler til klimahjælp – altså ud over al anden bistand, der blev givet. Løftet blev formaliseret året efter. Pengene skulle bruges dels til at sikre mod og afhjælpe klimakatastrofer, dels til grøn omstilling i ulandene.

Selv om klimastøtten er steget, er de penge aldrig kommet helt i hus, påpeger ACT Alliance. Mange lande har ganske vist øget klimastøtten, men mest ved at tage pengene fra den traditionelle bistand. Det er altså ikke nye penge som lovet i 2009.

Her skiller lande som Tyskland og Danmark sig uheldigt ud i Europa, viser rapporten: De er blandt de lande, der mener, at alle penge kan tælles med som klimabistand, så længe de ikke er talt som klimabistand tidligere – uanset om pengene tages fra en anden kasse.

Det er den værst mulige måde at regne på, mener både ACT Alliance og ulandenes egne organisationer. Lande som Storbritannien, Portugal og den helt store duks, Sverige, accepterer derimod, at bidragene skal være ud over den traditionelle hjælp.

Danmark giver i 2021 officielt 2,6 milliarder kroner i direkte klimabistand. Men ACT Alliance oplyser til Politiken, at hvis Danmark opgjorde tallene på samme måde som for eksempel Sverige eller Norge, ville den danske klimafinansiering i 2021 kun være de 100 millioner kroner, regeringen afsatte på finanslov 2021. Til sammenligning giver Sverige mere end 5 milliarder kroner i ny klimabistand.

»Det er kritisabelt, at den danske regering kun giver 100 millioner kroner i additionel klimabistand, samtidig med at vi på så mange andre områder har iført os den grønne førertrøje«, siger Birgitte Qvist-Sørensen.

Minister: Vi er på vej frem

Rapporten viser også, at Danmark ifølge tal fra 2018 lå på en beskedne plads i den europæiske rangorden, når det gjaldt de penge, der indberettes til FN som klimabistand. Mens lande som Sverige, Norge og Tyskland alle gav 0,1 procent af deres økonomi eller derover som klimastøtte, lå Danmark på 0,06 procent.

Udviklingsminister Flemming Møller Mortensen (S) påpeger dog, at siden da har Danmark fordoblet klimastøtten, så Danmark i dag ville ligge på niveau med de andre lande.

»Dermed vil Danmark komme op på samme høje niveau som Tyskland, Norge og Sverige i ren gavebistand til klimaprojekter«, skriver han i en mail til Politiken.

Han påpeger også, at løftet om de 100 milliarder dollars indeholdt *alle* penge til ulandene, også de private midler. Og her bidrager Danmark med yderligere 3-4 milliarder kroner om året via for eksempel udviklingsbanker.

Ros på et enkelt punkt

Ministeren kvitterer dog for, at rapporten »holder os til ilden, når det kommer til klimabistand«, men understreger, at kritikken er forfejlet, fordi regeringen også i kommende år vil skrue op for klimabistanden.

»Når det kommer til klimafinansiering, har vi altså ikke noget at skamme os over«, skriver han.

Det er ACT Alliance uenig i, men på et punkt roser netværket den danske regering som et foregangsland.

Mens mange andre lande tæller lån med som klimabistand – altså penge, som skal betales tilbage – er Danmark sammen med blandt andre Sverige og Holland et af de få lande, der kun tæller det reelle bidrag med i regnskabet. Så selv om støtten efter netværkets mening er alt for lav, er den i det mindste ærlig.

Statens vagthund: Rod i bistanden

Kritikken falder, umiddelbart efter at Rigsrevisionen og Statsrevisorerne fredag leverede en gennemgang af den danske klimabistand.

Efter mange års kritik fra blandt andre Folkekirkens Nødhjælp besluttede Rigsrevisionen sig for at gennemgå en række ulandsprojekter, som Danmark tæller som klimastøtte.

Resultatet var skuffende: I mange tilfælde har skiftende regeringer blot sat etiketten 'klima' på projekter, der havde lille eller slet ingen klimaeffekt, påpegede Rigsrevisionen. For eksempel når Danmark gav 230 millioner kroner til Uganda til jobskabelse i det lokale landbrug – noget, Rigsrevisionen overhovedet ikke kunne se isoleret set skulle gavne klimaet.

Desuden var der bagefter ofte ingen eller dårlig kontrol med, om den slags støtte overhovedet havde skabt fald i udledningen af drivhusgasser.